

ROMANIA · EROICA

BCU Cluj Central University Library Cluj

1916 1919

Organ oficial de propagandă
al Societății
„Mormintele Eroilor”
Comitetul Central

„România Eroică“

Organ oficial de cultură și propagandă națională
Al Societății „Mormintele Eroilor“
Sub înalta ocrotire a
M. S. REGINA MARIA

Președinte activ: I. P. S. S. Patriarhul Miron Cristea

Redacția și Administrația: Soc. „Mormintele Eroilor“, Palatul Patriarhiei — București.

S u m a r u l :

- Portretul M. S. Regina Maria
Din trecut (versuri) *Mircea Rădulescu.*
Portretul M. S. Regele Ferdinand I
Aviația (versuri) *Aurelian Păunescu*
Autograful I. P. S. S. Patriarhul României Dr. Miron Cristea
Se roagă plugarul *Gh. Bălțean*
Inaugurarea monumentului eroilor argeșeni
din Pitești *R. E.*
Povești din vremea războiului *Lt. în rezervă Ghițescu Nicolae*

PREȚUL ABONAMENTELOR:

Abonament anual ediție velină pentru autorități și instituții	1500 Lei.
„ „ „ „ „ particulari	1000 „
„ „ „ obișnuită	120 Lei — Exemplarul 10 Lei.
Abonament anual ediție obișnuită pentru pensionari, săteni, soldați și școlari	60 Lei.

Atu vărsați lacrimi pe mormintele eroilor,
și mai curând slăviți-i în cântece așa ca
faima numelui lor să rămână un ecor prin
legenda trecutului. Chariq.

Din trecut...

*Cu mușchi acoperită și cu olane roșii,
Cu strășini dătătoare de umbră răcoroasă,
Așa în vremuri bune te-au ridicat strămoșii
Și te știam pe lume, patriarhală casă...*

*Intâii ochi spre viață eu i-am deschis prin tine;
La vitra ta bătrână mi-au spus povești bunicii...
Revăd ca n vis grădina cu meri și stupi de albine
Și cu poteca ninsă de rochia rândunicii!*

*Era pe-atunci în tine atât prisos de viață;
La geamuri, în ulcele, mușcate și betunii...
Urcau pe zid zorele și'n ori-ce dimineață
Cu tril sglobiu și proaspăt mă deșteptau lăstunii.*

*Revăd gigantici, duzii, sădiți de mâini bătrâne,
Cu ramuri noduroase întinse'n slăvi albastre;
Unde sunt oare astăzi hambarele cu grâne?
Unde-a pierit belșugul gospodăriei noastre?*

*Văd ceața cum se lasă și sufletu-mi apasă,
Mă-apasă tot trecutul, sub afumata grindă,
Mă uit strein la toate din vechea noastră casă,
Strein mi- apare chipul în ciobul de oglindă...*

*Părăginită-i curtea și fără de ulucă,
Din tot belșugul vieții n'a mai rămas nimica,
Un dud bătrân căzut-a și allul e pe ducă...
Sa prăpădit bunicul și a murit bunica.*

*Purtând în ochi-mi umezi himera tinereții
Privit-am lung spre cuibul pustiu de rândunele
Și obosit de toate cărările vieții
Am stat să plâng pe pragul copilăriei mele!*

Mircea Dem. Rădulescu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M. S. R. FERDINAND I, Regele tuturor Românilor

In zilele mari și istorice în care neamul românesc și-a cucerit pentru totdeauna, prin jertfa sutelor de mii de eroi, drepturile sale la viață și libertate el n'a uitat niciodată pe cel dintâi dintre eroii săi, pe M. R. Regele Ferdinand I, al cărui suflet a fost una cu sufletul neamului.

Astăzi, mai mult ca oricând, întreg poporul românesc își îndreaptă recunoștința și dragostea sa nemărginită către M. M. L. L. Regele și Regina, care atât în timpurile senine, cât și în timpuri grele, au mers cu neștrămutată și eroică hotărâre în fruntea destinului său și Le urează din toată inima încă mulți ani de viață fericită pentru binele și propășirea neamului.

România Eroică

A V I A Ţ I A

(FRAGMENT)

....Sunt zborul, zborul falnic, sunt visul legendar,
 Avântul către soare al bravului Icar
 Sunt Meşterul Manole cu aripi de şindrilă,
 Sunt Vlaicu, Zorileanu, sunt mândră escadrilă
 Ce poartă tricolorul sus, tot mai sus, spre soare.
 Sunt santinela ţării la graniţi viitoare
 Când lumea va cuprinde ţinutul sideral,
 Sunt sufletul ce zboară cu-aripi de ideal...

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 Priviţi cum vin copiii, sub aripele mele,
 Să-i port în zbor nostalgic prin lumea mea de stele.
 Viaţa lor e jocul capriciilor sortii,
 Dar ei primesc ironici ameninţarea morţii.
 Nu-i forţă să opriască, în tragica-i splendoare,
 Avântul omenirii în drumul ei spre soare:...

Sunt zborul, zborul falnic, sunt visul legendar,
 Avântul către soare al bravului Icar.
 Redaţi-mi largul zării, mi-e dor de libertate,
 Destul am stat aicea cu braţe'ncătuşate.
 De nu-mi veţi da îndată nici aripi, nici motor,
 Atunci porni-voi numai cu sufletul în zbor.

Aurelian Păunescu

I. P. S. S. Patriarhul României Dr. MIRON CRISTEA
 Președintele Soc. Mărmăritele Eroilor

Tiptele de o măreție epicoi ale eroilor noștri, cari
 au contribuit cu suprema jertfă a vieții lor la
 înfăptuirea celui mai mare eveniment din in-
 treg trecutul neamului românesc: - trebuie să
 fie pentru tot Românul în solemn ire-
 sistibil de a aduce mereu jertfe noi și noi
 noi și noi pentru binel obște; altcum n-am
 fi vrednici de ei. -

Miron
 Patriarhul României

SE ROAGĂ PLUGARUL

*Cerescule 'mpărate
Puternic Dumnezeu
Izvorul bunătății
Ajută plugul meu!*

*Ori unde mă voi duce
În țarină să ar,
Acopere sămânța
Cu milă și cu dar:*

*Dă-i ploaie și căldură
La timpul potrivit
Să am și eu și țara
Precum ai rânduit*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Iar când ne-o fi pedeapsa
Cu anii secetoși
Să nu te mânie Doamne
Pe bieții păcătoși*

*Indură, lasă, iartă
Cum Fiul Tău iubit
Iertat-a de pe cruce
Pe cei ce L-au hult,*

*Și dă-ne bucuriei
Doritei primăveri
De ziua luminată
A sfintei Invieri.*

Gh. Bălțean

Inaugurarea monumentului eroilor argeșeni din Pitești.

În ziua de 26 Septembrie 1926 a avut loc cu o deosebită solemnitate inaugurarea monumentului ridicat la regimentul 4 Argeș din Pitești în amintirea eroilor Argeșeni căzuți pe altarul sfânt al Patriei, pentru realizarea idea-

ajutat de aproape de către ajutorul său, Locot. Colonel Bengliu Constantin, cari ambii își iau această grea sarcină și într'un timp mai puțin de 4 luni. Monumentul este înălțat și admirat de toată lumea. Faptele ne îndreptățesc a-i

Monumentul Eroilor Argeșeni ridicat în poarta regimentului 4 Argeși Pitești, care a fost inaugurat în ziua de 26 Septembrie 1926.

lului național și întinderea hotarelor României la marginile ei visate de tot românul de peste 2000 ani.

Acest înălțător monument așezat în poarta căzărmei suscitaturii regiment și în valea Trivalea; simbolizează sacrificiul eroilor cari acum 10 ani și-au părăsit părinții, soțiile și copiii lor iubiți și au pornit eșind la cazarma acestui regiment prin valea Trivalea de unde se îmbarcă și zboară peste munții Carpați cu ochii și sufletul la Turda, spre a înfăptui pe vecie ceea ce Mihai și Ștefan făcuseră pentru o clipă.

El va vorbi generațiilor viitoare despre sacrificiul ostașilor argeșeni pentru realizarea idealului național pentru desrobire și justiția omenirii.

Monumentul care este înălțat din inițiativa și cu munca inimosului comandant al Regimentului 4 Infanterie, Colonelul Pârâianu Barbu,

caracteriza ca sprijinatorii cultului eroilor pentru educația ostașilor cari călcând pe sub acest arc de triumf al monumentului, își schimbă deodată sufletul lor de până aci în suflet de oțel cu dorul imediat de răzbunarea miilor de eroi ale căror nume stau așternute pe tespezile de piatră „că eroii nu sunt morți ci trăiesc în noi că sunt eroi”. Astea sunt faptele Colonelului Pârâianu și Locot. Colonel Bengliu Constantin spre lauda și admirația lor.

La această mare solemnitate au mai asistat:

General Dumitrescu Constantin, comandantul corpului I de armată; general Stambulescu, comandantul diviziei III; Ștefănescu Alex., comandantul brigăzii II de artilerie; Episcopul de Argeș; Ovid Bădulescu, prefect; general Iancovescu, deputat; Velicu Atanasie, avocat, general Lișcu; Iancu Purcăreanu, senator; Zenovie, prim președinte al tribunalului; Ștefan

Martinescu, primar; Ion Posescu, deputat; inginer Baranga, senator; Vasile Teodorescu, inspector general sanitar; Honoriu Bănescu, deputat; Protopopul Vinulescu; colonel Homoriceanu, deputat; Mișu Pănescu, sub prefect al județului; colonel Colobtescu; Vasile Vălsănescu, avocat și fost deputat; Iorgu Zănescu, mare comerciant; preotul Mateescu, confesorul garnizoanei; colonel Stoicescu, pensionar; colonel Negulescu, pensionar; Manole Dumitrescu, director de bancă; Damiin, director al poliției; apoi coloneii: Popescu Dumitru, Alexandrescu, sub șef de stat major al diviziei III a; Pârâianu, comandantul regimentului 4 Argeș; Spiroiu Mișu, comandantul regimentului 6 artilerie; Negoescu, medic șef al spitalului div. III-a; Pănescu; Bengliu Const.; Dumitrache Bănescu; Teodoru; Budeanu, comandantul cercului de recrutare Argeș; Băbeanu; locot.-colonel farmacist Georgescu; maiorii: Istătescu C.; Lilei I.; Ionel Alexandrescu; Dimulescu; căpitanii: Mardare; Georgescu; Locotenent N. Copaciu, delegatul societății „Mormintele Eroilor” din București, precum și întregul Corp ofițeresc din garnizoana locală.

Încă de pe la orele 9, lumea din oraș a început să se îndrepte spre monument, pentru a-și ocupa locurile la tribună și pe trotoare. Apoi încep să sosească delegațiunile societăților, școlile, văduvele de război, orfanii de război și lume foarte multă din toate clasele sociale.

Impresionantă a fost sosirea societății „Munții Coții” a demobilizaților din Argeș, cari au venit în formație ostășească, cu drapel și trompeți militari.

La orele 11, D-1 General Dumitrescu C., comandantul Corpului I de armată cu statul său major, a trecut în revistă trupele din garnizoana locală cari erau înșirate pe trotoare în fața monumentului. Apoi s'a făcut prezentarea șefilor de autorități, a ofițerilor superiori și a invitaților.

La orele 11 și 20, s'a început solemnitatea printr'o slujbă religioasă oficiată de episcopul de Argeș, însoțit de clerul din Pitești, după cari apoi trei locotenenți citesc listele eroilor argeșeni morți pentru Patrie, iar în acest interval preoții stropesc cu aiasmă monumentul, binecuvântând pe soldați și pe toți cei de față.

Cuvântarea D-lui Colonel Pârâianu

În războiul desrobirei neamului, județul Argeș dând jertfă pe altarul Patriei 20 de ofițeri și 2300 de soldați, am căutat să eternizez aseastă vitejie, ridicând acest monument, acest arc de triumf, la poarta regimentului 4 Argeș. Pentru

ca toți să cunoască faptele pe glorie ale regimentelor 4 și 44 infanterie. D-1 colonel a făcut istoricul luptelor din campania 1916-1918.

Continuând d-sa spune: Fiți mândri de regimentele ce au luptat atât de brav. Prin jertfa a 20 de ofițeri și 2300 soldați, v'ați deschis loc de cinste în cartea de aur a neamului nostru.

Eu, comandantul regimentului 4 Argeș, convins fiind că războiul de mâine este războiul sufletului; că cinstirea eroilor de ieri, făurește pe eroii de mâine, am ridicat cu modeste mijloace ale corpului, acest *portal monument*, dându-i numele de „Poarta Eroilor”, pentru a eterniza vitejia fără seamăn a eroilor acestor două regimente din Argeș.

Pe sub poarta aceasta, copiii, bătrânii, soldații, concentrații, femeile cari își vor căuta feciorii, se vor opri o clipă, își vor înălța gândul către Cel de Sus și vor aduce o lacrimă, ca prinos de recunoștință, în fața acestor pomelnice de eroi, realizând astfel prin pilde și fapte, educația ostășească și națională. Am ținut ca pe bolta acestui monument să scriu crezul nostru ostășesc prin cuvintele: *Pentru Țară, Pentru Rege și Drapel...* cuvinte pentru cari eroii ce-l priviți și-au sacrificat ce au avut mai scump.

Aceste cuvinte să vă fie și vouă crezul de mâine, spre a fi demni urmași ai celor cari s'au luptat la Bran, Kalbor la Homorod-Iztleter, Mărăști, ori la Boița, Șelimberg, Talmaci și Mormântul.

Am mai scris cuvintele: „*Ei n'au murit trăesc în noi, că sunt eroi*”, pentru ca generațiile ce se vor perinda pe sub acest monument, să învețe cultul eroilor, care este însuș cultul neamului nostru.

Ostași,

Frumoasă moștenire ne-au lăsat părinții și frații noștri ce au luptat pentru întregirea neamului.

Fiți mândri, voi argeșeni, de gloria înscrisă de ei în cartea de aur. Dar o datorie sfântă vă leagă: Este datoria de a păstra neatinsă moștenirea ce ne-au lăsat. Dușmani mulți ne pândesc dela hotare, dornici de a ne rupe din sfântul pământ al Patriei. În sufletul vostru curat și în brațul vostru de oțel, se reazămă siguranța zilei de mâine. Fiți demni de cei 2300 de eroi; fiți demni de numele de Român. În aceste momente înălțătoare, mai avem o scumpă datorie este aceea de a ne îndrepta gândul către. Acela care a fost simbolul vitejiei fără seamăn, către marele nostru Căpitan, către Majestatea Sa Regele Ferdinand, făuritorul României Mări și să rugăm pe Dumnezeu să-i

dea zile multe, pentru a duce mai departe pe căile înțelepte, destinele acestui neam.

Cuvântarea Protoereului Vintilescu

„Cine dintre noi nu știe, frați români, drept credincioși, că sunt unele clipe, unele ceasuri ale vieții, când tăcerea, lacrimile, amintirea și speranța mută sunt tot ceea ce poate să exprime inima. Așa încât trebuie să mărturisesc că cuvântul nu mi se pare tocmai potrivit în acest moment și în acest loc. Singure două vorbe ar forma cea mai frumoasă cuvântare panegirică și patriotică: 1916—1918! Să dăm drumul amintirii să cutreere toate direcțiunile în întinsul patriei noastre, prin văile Dunărei, Tisei, Jiului, Oltului, Argeșului, Buzăului, peste dealuri și crestele munților, prin trecătorile lor și peste șesuri. Să ne întoarcem apoi aici și să lăsăm inimile să se reverse în sentimente de admirațiune pentru eroii noștri în rugăciuni pentru odihna sufletelor lor în fericirea eternă și în urări patriotice pentru propășirea viitoarei României Mari.

În urmă după un exemplu frumos din biblie potrivit cu situația, sfinția sa încheie cuvântarea în modul următor:

Mântuitorul a zis: Rămâneți întru mine și ei întru voi, căci fără mine nu puteți face nimic. *Eu sunt ușa, prin mine, de va intra și va eși și pășune va afla.*

Fie că această poartă monumentală să însemneze viarea tuturor virtuților ostășești, dealungul generațiilor cari vor intra și vor eși printr'însa.

D-l locotenent N. Copaciu, delegatul societății Mormintele Eroilor, descrie grozăviile răboiului, pentru mărirea pe vecie a hotarelor României Mari. Ziua de astăzi ne amintește de Traian și Decebal, Mihai și Ștefan, de Horia și Cloșca, de Cuza, cel dintâi domnitor al Unirii de Carol cel Mare, care la 1877, cu baionetele românești, a rupt pentru vecie lanțurile robiei.

S'au împlinit 12 ani, de când vulcanul își deschisese larg gura iar cuptorul cel de cinci decenii se încălzea în fier, zvârlea lavă asupra țărilor apusului. Lumea întreagă se frământa și se împarte în două tabere, una pentru distrugerea legilor și credințelor, iar alta pentru apărarea justiției omeniei. Sunt 10 ani de când clopotele bisericilor noastre sunau alăarma, zefirul lunilor de vară ne aducea de peste munții stămoșești șoaptele fraților robiți de secole. Pe tot frontul se sună înaintarea, lupta începe, tunul bubue de cutremură pământul, mitralierele seceră totul în calea lor, iar moartea privește totul în voe, mulțumită.

Ne cad ostași, ne cad ofițeri, ne cade Dra-

galina, ne cade Prăporgescu, ne plânge Jiul, Oltul, Cerna, ne plânge Argeșul.

Să ne îndreptăm ochii către cer și cu toții uniți într'un suflăt cu mine să strigăm:

Trăiască marele nostru Căpitan Ferdinand I eroul românismului, trăiască armata română!

Seria cuvântărilor luăm sfârșit, D-l general Dumitrescu Constantin, comandantul corpului I, armată, are banda tricoloră din jurul monumentului, iar trupele și școlile se pregătesc de defilare, care are loc pe soseaua ce duce spre parcul Trivalea.

Apoi la ora 1 și 20, solemnitatea ia sfârșit în goarnea trompeților și muzicii, trupele se îndreaptă spre cazărmi.

După amiază, la ora 1 și 50, a avut loc în saloanele Cercului comercial și industrial, un copios banchet oferit de regimentul 4 Argeș, la care au luat parte Episcopul de Argeș, d-nii general Dumitrescu C., Stambulescu, Lișcu, Iancovescu, Ștefănescu Alexandru, parlamentarii, tot corpul ofițeresc al garnizoanei în mare ținută, și invitații.

Mai înainte de a se așeza la masă, Episcopul de Argeș a dat cuvântul protoereului Vintilescu, care a pronunțat rugăciunea de masă

La șampanie cel dintâi care a luat cuvântul a fost d-l general Dumitrescu, comandantul corpului I armată, care după ce arată însemnătatea solemnității, a recomandat tuturor gestul frumos al d-lui colonel Pârâianu, arătând că ori ce popor are datoria să comemoreze pe cei cari s'au sacrificat pentru o idee mare

Luând cuvântul apoi Episcopul de Argeș, răspunde d-lui general Dumitrescu, printr'o frumoasă comparație, Clerul formează o a doua armată, căci, dacă armata lupătoare se închină șefului suprem, regele, clerul se închină Regelui Regilor, a tot puternic Dumnezeu. Ambele armate servesc aceluiaș scop: „Binele Neamului“, deși prin mijloace deosebite, armata combatantă cu mijloace mai aspre, iar armata lui Dumnezeu cu mijloace mai blânde, predice de blândul nostru Isus Hristos.

Urmează ca ambele armate să lucreze și pe viitor mână în mână, pentru a consolida sacrificiile marilor noștri eroi din toate timpurile

D-l avocat Velicu Athanasie, ofițer de rezervă în regimentul 4 Argeș, într'o inimă bună cuvântare spune:

Ca argeșean mândru de regimentele argeșene și ca fost ofițer al regimentului 4 Argeș, țin să felicit din toată inima, pentru inițiativa frumoasă a d-lui colonel Pârâianu și pentru hotărârea cu care a știut să ducă la bun sfârșit, monumntul pentru comemorarea eroilor argeșeni.

I se cuvine cu atât mai multă laudă, cu cât fără să fi comandat regimentul vreodată, a avut toată delicatetea sufletească să-și ia asupra sa

o sarcină care incumba altora. Se simțea de de multă vreme nevoie de omagiul adus regimentului 4 Argeș, care în momentele de restriște când înghețase orice speranțe în sufletele românei, a făcut pentru prima oară să încolțească o rază de nădejde în sufletele tuturor, și a încununat drapelul județului de o glorie eternă.

Numai cine a trăit ziua de 11 Iunie 1917, în Moldova, care a prins pe chipurile copiilor și ale bătrânilor lacrimile de bucurie la vestea victoriei dela Mărășești, și care a călcat la urmă pe urmele eroilor, pe acolo pe unde s'a desfășurat gigantica sfortare a trupelor argeșene, numai aceia pot să înțeleagă ce mare datorie de recunoștință au contractat urmașii, pentru acești eroi.

De aceia înaintea d-lui colonel Pârâianu, județul întreg trebuia să ia această inițiativă, ca să lase urmașilor în mijlocul orașului, monumentul care să comemoreze pentru eternitate gloria fiilor județului.

I-a fost dat d-lui colonel Pârâianu să risipească cel dintâi cenușa uitării, care prea de timpuriu începuse să se aștearnă peste amin-

tirea acelor care își dorm somnul veșniciei, risipiți de-alungul țării.

Numai așa se pot întări sufletele, și numai așa sacrificiile celor 2300 de soldați morți, nu vor rămâne zadarnice.

De azi înainte tânărul care vine să-și facă datoria către patrie va trebui să treacă pe sub poarta eroilor și sigur că va ajunge la regiment mai bun, să urmeze pilda lor. Dar monumentul așezat acolo unde este așezat, pe drumul spre mirunata noastră Trivale, va aminti și trecătorilor, cari se duc la respire aerul ei curat, că fără sacrificiul celor 2300 eroi, România Mare n'ar fi fost iăcută și ci nu s'ar mai fi putut bucura de frumusețile Trivalei ca liberi cetățeni. De aceia închin paharul meu, în sănătatea d-lui colonel Pârâianu, urându-i să ajungă cât mai sus în cariera sa, pentru că a dovedit că are un suflet mare.

Apoi a luat cuvântul D-l prefet Ovidiu Bădulescu, colonel Calotescu, N. D. Păpescu, deputat, general Iancovescu și colonel Pârâianu.

La orele 5 și jumătate, banchetul a luat sfârșit.

POVESTIRI DIN VREMEA RASBOIULUI

Lt. în rezervă GHÎTESCU NICOLAE

A doua zi, împreună cu un dezertor din Reg. 5 Vlașca și un altul din Reg. 38 Brăila, sunt transportat sub escortă, la Odobești. La Topești înainte de a fi băgat la închisoare mi se ia mai întâiu un lung și amănunțit interogatoriu de către un căpitan austriac, unde declar la fel toate cele amintite ce am declarat la Vizantea Mânăstirească.

În Odobești, cum sosim suntem conduși mai întâiu la comenduire, apoi la închisoarea de acolo unde suntem supuși rând pe rând la noi și amănunțite interogatorii de către un plutonier austriac de origină transilvănean, care chiar vorbea perfect românește și altul prusac. Li se iau la toți dezertorii și prizonierii adevărați câți se aflau înăuntru,—căci erau mulți la ascultare interogatoriile.—Eu, sunt lăsat cel mai de pe urmă. Erau de față (printre ei) și mulți soldați și gradați care încercaseră să treacă frontul și pe care brutele îi băteau mai rău ca pe animale până ce cădeau jos, leșinați, în nesimțire.

Aproape mai toți dezertorii invocau ca motiv al dezertării, mizeriile din Moldova și faptul că le mâncau ofițerii zahărul și alimentele și ei rămâneau flămânzi, mâncare proastă și insuficientă, păsat și fasole și apoi că citise pe afișele și pe jurnalele pe care dușmanii le

împrăștiau pe front că germanii le pune ștafi-pilă și le dă drumul acasă.

După interogatorii li se dă la toți să mănânce brânză și miere și câte o cafea cu lapte cu franzeluțe. Sunt luat apoi și eu la interogator. Declar la fel cele de mai înainte după care plutonierul austro-maghiar mă apucă de gât scuturându-mă și amenințându-mă că dacă nu spun drept să fac bine să mă uit la pumnul lui cu care odată îmi va da una și îmi va aplica o lovitură de voiu înemeri pe fereastră. Mă pune apoi să mă desbrac de pardesiu.

Pe dedesubt după cum am mai spus în cursul istorisirii mele, eram îmbrăcat cu tunica neagră de ofițer. Toți rămân uimiți mai ales soldații români pe care îi păcălisem, spunându-le că sunt soldat.

După aceasta văzând că continui a nega spunând că mi-ar plăcea și mie să fiu ofițer dar nu sunt, plutonierul neamț mă invită la sertarul lui și îmi arată fotografia mea și o corespondență de urmărire în privința mea, cu numele meu. Nebun de bucurie isbucnește în hohote de răs exprimându-se satisfăcut cu exclamația: Har Domnului că te-am prins că de mult te mai căutam prin toate părțile. Apoi pe un ton brutal mă invită să merg la carceră la un loc cu alți doi deținuți civili.

În carcera de alături de care mă despărțea numai un perete de scânduri se afla închis primarul din comuna Jita sau Odobești, nu-mi aduc destul de bine aminte, care mă îndemna să fac gălăgie și să protestez ca să mi se acorde un altfel de tratament ca ofițer, și să fiu închis într-o cameră separată, după cum am dreptul după Dreptul Internațional, lucru pe care eu apoi nu încetez niciun moment de a-l pretinde, bătând cu pumnii în ușă până când nemții plictisiți m'au scos de-acolo și m-au băgat într-o cameră separată, ușă în ușă cu corpul de gardă. Înainte de a fi băgat la închisoare sunt desbrăcat până la piele și mi se iau toți banii ce aveam la mine. Sunt legat apoi cu un lanț de mâini și de picioare întocmai ca ocașii. Celelalte zile la rând nu mi se dă nimic ca să mănânc. Afară eram scos totdeauna cu o puternică escortă. Primarul din Odobești, care fusese lăsat liber prin curte, imi dă într'una din zile pe fereastră suma de 150 lei, bani cu care izbutisem a corupe santinela ca să-mi aducă ceva de mâncare.

Cămașa pe mine era atât de zdrențuită ca la cel din urmă cerșetor în exercițiul funcțiunii. Din bocanci după cum am mai spus nu-mi mai rămăseseră decât pieile, pe care le legasem pe picior cu o sfoară. Păduchii colcăiau pe mine ca furnicile. Nu puteam ațipi nici ziua nici noaptea nici măcar un minut. Camera unde eram închis era de o murdărie nemaipomenită, fără pat și fără așternut, nici măcar paie. Mă culcam pe dușumeaua goală; Alături de cealaltă parte, era camera soldaților prizonieri de care mă despărțea un perete de scânduri printre care puteai zări perfect de bine tot ce se petrecea în cealaltă cameră. Aceștia aflaseră că sunt ofițer dela dezertorii care veniseră cu mine dela Topești. Din această cauză nu-mi purtau nici o stimă, nici un respect. Toată ziua injurau și insultau pe ofițerii noștri din Moldova despre care ziceau că sunt proști iar nu deștepți ca cei germani, că le mâncaseră pe front zahărul și îi duceau să moară pentru ciocoi, cuvinte la care eu le răspundeam pe un ton blajin, zicându-le: veți vedea voi bunătatea nemților până acum încă nu ați încercat-o și le făceam morală. Dar cu cât le făceam mai multă morală cu atât mă ironizau și mai mult. Nu li se dedea aproape nimic să mănânce în schimb toată ziua tăiau în curte cu fierăstraiele câte o grămadă de lemne cât casa, deși erau câțiva și cu santinela la spate care nu le permiteau să se odihnească, nici măcar un minut. Noaptea pentru a-și uita că le e foame își petreceau în cântece.

După câteva zile i-aud pe toți injurând pe nemți și cântând că fie pâinea cât de rea, tot

mai bună'n țara mea. Băeții mei își schimbaseră cu totul convingerile, vre-o câțiva chiar evadează. Toți se pocăesc și îmi cer ertare spunându-mi că toate ce le-am spus eu despre nemți și străini în general, — sunt adevărate, — căci zilnic le făceam ședințe de educațiune morală și îi învățam ca să-și iubească patria.

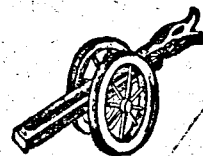
După ce timp de o lună de zile sunt ținut în astfel de mizerie, — era prin luna Octombrie 1917, — sunt transportat înapoi la lagărul Slatina de unde fugisem. În ajunul plecării la Slatina, de ochii lunei intrucât păduchii colcăiau pe mine iar cămașe nu mai aveam, sunt condus la baia locală, dar tocmai când am voit să fac și eu baie, nu mai curgea apă din niciun robinet. Astfel eram lăsat ca să mă sting în mizerie.

Cât timp am stat în acea închisoare, în privința mâncării am mai avut norocul cu o țigancă din vecini care-mi trimitea pe fiecare zi prin gard pe primarul despre care am mai amintit câte o mămăligă și obucată de carne friptă pe care mi le plătea și comanda primarul. Oamenii din Odobești care m-au văzut în ce hal mă aflam și au știut cele ce este cu mine, mă admirau.

În închisoare am mai fost adesea vizitat și admonestat de către ofițerii nemți care-mi puneau aspru în vedere ca să nu mai evadez, spunându-mi ca să fiu sătul de-atâta sânge cât s'a vărsat și să nu mai fug căci altfel voiu fi împușcat. Asemenea sunt maltratată de către un caporal bavarez care știa românește și care înainte de războiu după cum spunea el cu scârbă al cărei comandant era numitul caporal căruia i se dăduse o aspră poruncă și un consemn foarte sever ca absolut la cea mai mică întorsătură să fiu împușcat.

Legat în lanțuri ca ocașii sunt transportat la Slatina de o escortă compusă din 3 soldați. Pe drum, până la Slatina, soldații nemți și austriaci aflători în tren nu mai încetau cu insultele la adresa armatei și națiunii române și la adresa D lor Brătianu și Take Ionescu pe care aproape mai toți nemții aveau necaz, zicând că nimeni în țara românească nu a voit războiul decât acești doi. Ei nu pricepeau ce va să zică conștiință națională la un popor.

(Va urma)

Nimeni nu se poate atinge de faptul că

Veritabilul Frank

cu râșnița de cafea
este cel mai bun și cel mai fin adaus
la cafea boabe

Higienică se garantează un gust fin,
iar marea sa spornicie-o întrebuintare
avantajoasă. Inșă trebuie să fie

Veritabilul Frank

Această garanție există însă numai
atunci dacă pachetele poartă marca
de fabrică „Râșnița de cafea”
HEINRICH FRANCH SOHNE S. A. R.

București-Brașov

GASTON MIHAILESCU

CENTRALA:
CALEA VICTORIEI No. 122
SUCURSALE:
BUCUREȘTI, Str. G-ral ANGELESCU, 90
SINAIA: CAZINO

FRIEDERIC CZELL și FII

GRUPA Dr. WILHELM CZELL

Centrala Brașov

FABRICA DE SPIRT: CRISTIAN-SIBIU

○○○

FABRICA DE BERE: CLUJ

○○○

Fabrica de Liquer, Rom, Cognac

EN GROS Vinuri și Spirt EN GROS

BRAȘOV - SIBIU - CLUJ

Fabrica de sticlă Ardeleană s. a.

DICIOSANMARTIN

Produce diferite sorturi de sticlă;
printre alte specialități, se menționează:

Sticlă împletită cu sârmă pentru
guri de canal și de beciuri

Bancă pentru Agricultură, Industria și Comerț

SOCIETATE ANONIMĂ

Se ocupă cu toate
Operațiunile de Bancă

CAPITAL LEI 5.000.000

DEJ

Adresa telegrafică: „GİKERT” / TELEFON: 33 și 83

PIELĂRIA ȘI CONFECȚIA ROMÂNĂ

D. MOGIORNIȚA

București. — Strada Apele Minerale No. 31-33.
Telefon 36/74 — Telefon 36/74

Talpă, Blancuri, Iufturi, Pielărie fină,
Boxuri negre și culori,
Chevrette, Mașini, etc.

Incălțăminte de lux „Sistem Good-Year”
Militară și Civilă asemenea

Confecțiuni militare și civile
de tot felul

Prima Fabrică din Maramureș

Pentru Mobile indoite și
Mărfuri de Lemn, S. A.

Sighetul Marmației

Fabrică tot felul de mobile de lemn
curbat cea mai fină execuție.

MOARA CU ABURI

ED. PROHASKA Fii

**Sannicolaul - Mare
Jud. Timiș-Torontal**

MOARĂ CU VALTURI

PAUL WAGNER și FII

ARADUL NOU ȘI MUREȘEL

Fabrică cele mai bune calități de făină de grâu

MOARA CU ABURI

Societate Anonimă

Lowrin

Jud. TIMIȘ-TORONTAL

EUGEN LAYDA

Cofetărie de primul rang
CLUJ. — PIATA UNIREI, 29

Fiii lui „Daniel Fullajfar“

FABRICA DE PIELE
Sannicolaul-Mare (BANAT)
FONDAT 1873

Blancuri pentru curelări

Negre și culori

Mărgini și gături

Vaché-Cronpoane

Vaché - Jumătăți

Vaché - Gături

Vaché - Poale

Prima Moară sistematică

EDMUND KOLB

Sannicolaul-Mic

Fabrică făină de toate calitățile similare
cu ale celor mai sistematice fabrici

Frații KIRSCH

Moară cu aburi

Atelier de mașini

Turnătorje de metal

DETA

Jud. Timiș-Torontal

**FABRICA DE TIGLE
POLLATSCHEK & Co.**

ARAD

Fabrică țiglă și cărămidă
de prima calitate

Restaurantul Transilvania

Vasile Dejan

BRAȘOV

Promenada Regele Ferdinand

Local de primul rang

Restaurant românesc

Moara Cilindrică DETA

BESINGER & SCHERER

DETA

Jud. TIMIȘ-TORONTAL

VICTORIA "Societate Anonimă Franceză

Pentru Exploatarea, Industria, Comerț și transp. Petrolului
Capital 12.000.000 Franci

Sediul Social: PARIS, - Rue Vignon No. 42

Adresa Telegrafică
PETRORIA - PARIS

○○○○

Telefon Louvre 23-23
R. C. Seine No. 121-465

STABILIMENTE

Gennevilliers (Seine) 156 Rue de Caboeufs
Giullervall (S. & O) Téléph. Pussay No. 7

Țiței, Produse brute și rafinate, Carbonat național, Benzol, Benzină, Gazolină, White Spirit, Spirt denaturat și methilat

○○○○○○

Sediul Secundar Legal și Direcțiunea G-rală
PLOEȘTI, — Calea Romană 32
Telefon No. 50/4

S. A. Forestiera din Lomaș

Arad, Bulev. Regele Ferdinand (22) 4

Cea mai mare întreprindere forestieră din România, atât lemne esențe tari, cât și esențe moi. Ferestrele cu aburi în Galasi - Ferestrău, Satu - Mare - Ferestrău și Homorod - Cohalm.

Exploatări de păduri în toate regiunile Transilvaniei

FABRICA DE CAELE
ȚINTE, ȘURUPURI, CUIE, etc.

O. MUSTARD & FII

G A L A Ț I: Specialități

CAELE marca „COROANA”

„VITROMETAN”

FABRICA de STICLĂRIE S. A. MEDIAȘ

Produce toate felurile de:
BUTELII DE CULOARE VERZUIE

Ga sticle pentru:

Vin, Bere, Borviz, Lichior, Damigene, Boloane de Sticlă etc.

Producția zilnică 25.000 sticle.

TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE

FRAȚII UNTERER
SUCC. FRAȚII TRIGARSZKY

BIUROU DE EXPEDIȚIE ȘI VAMURI

○○○○

Zentral-Telef. 101 Telegr. Trigarszky Sibiu Telef. Gării 255

Biurou de informațiune pentru străini

SOCIETATEA

„FORAKY ROMANEASCĂ”

Direcțiunea: Ploești, B-dul Independenței No. 7
Adresa telegrafică: „Rafor”-Ploești. Telefon: 69/4

SONDAJE IN ACORD ȘI PARTICIPAȚIE

Pentru: Petrol, Cărbuni, Gaze naturale, Minereuri, etc.

Până la cele mai mari adâncimi și în orice fel de terenuri, cu

APARATE HIDRAULICE MODERNE

Prevăzute cu dispozitive pentru extragerea de sămburi (caroté) delă orice adâncimi și pentru trecerea rapidă dela sistemul Hydraulic obișnuit la sistemul Potativ sau Canadian uscat și Pensylvan.

Execută: Puțuri de Mină și Galerii în orice terenuri, pentru

Exploatări de Petrol, Cărbuni, Minereuri, etc.

Utilizând cele mai moderne proceduri (Congelare, Cimentare, etc.)

Furnizează tot felul de mașini și scule de sondaj

Ca: Fricțiune de lăcărît, Țije de sondaj pline și Goale, etc.

„CONCORDIA”

Société Anonyme Romaine pour l'industrie du pétrole
Capital social autorisé: Lei 490.000.000

Entièrement versé

Siège social: Bucarest, 48 Boulevard Domniței

PRODUIS

PETROLIFERES

Essence d'aviation, Essence légère, Essence lourde, Pétrole raffiné, Gasoil, Mazout, Huiles minérales.

TRANSPORTS

par ses propres conduites et wagons-citernes, Location de wagons-citernes et réservoirs dans ses stations d'exportation à Braila et à Constantza

ATELIERS MECANIQUES

a Ploești et Campina pour la fabrication et la réparation des appareils de sondage de toutes, Installations complètes pour sondes Réervoirs, Installations complètes de raffineries, Dépôt de res, tortstee de tuyaux en tôle, Fer, Travteu soess

Societate Anonimă Forestieră
FELTRINELLI
Tâlmaciu Jud. Sibiu

Fabrici de Cherestea
Gatere, etc.

I. MUSGHONG & Comp.

Fabrici de țiglă și cărămidă

— L u g o j —

Telefon: 43. — Adresa Telegrafică:
„Muschong Lugoj“

Fabrică :

tot felul de țiglă și cărămidă

Fabricatele :

sunt garantate că nu conțin piatră
de var și salitru

La cerere :

se trimit oferte și mostre gratis

Producția anuală :

30 milioane bucăți

Băile Minerale

— Buziaș —

Telefon: Direcțiunea Băilor: 25

Fabrica de Acid carbonic: 18

Adresa telegrafică: „Muschong Buziaș“

Băile Minerale :

Sezonul dela 15 Mai până la
15 Septembrie

Lichidarea de acid carbonic
natural și Uzine de apă minerală

BANCA CENTRALA ȘVABEASCA

Societate pe Acțiuni

F o n d a t : 1895

Capital Social : Lei 8.000.000 - Rezervă : Lei 9.250.000

CENTRALA :

TIMIȘOARA-CETATE

Piața Unirei No. 9

::: 25 Sucursale in BANAT 25 :::

Se ocupă cu toate operațiunile
de Bancă

Este autorizată pentru operațiuni
de Devize

A LA SAMARITAINE

Maison L. Benarovo

Telefon 11/80

Toujours bien assortie en :

Tissus Haute-Nouveauté Garni-
tures pour Robes,
Confections Corbelles de mariage,
Rubans, Gants, Violettes etc.
En Gros — Prix fixe — En Detail

H A N N & C o m p.

SOC. AN. DE COMERȚ PENTRU
MAȘINI ȘI ARTICOLE TECHNICE

C L U J

Str. Regina Maria, No. 11

Mare depozit pentru
Articole Technice
Uleiuri, Mașini Agricole, etc.

„PETROL FORAJ“ Societate Anonimă
Minieră Română
Capital Social Lei 100.000.000

Turnătorie de Fontă și Bronz

Ateliere de: Mecanică, Fierărie, Strungărie,
Lemnărie, Modelărie, Reparații de vagoane
și locomotive

Ateliere speciale pentru fabricația de: Bohrkrane,
Geamlăcuri, Troluri și tot felul de
aparate de sondaj

— Lucrări de Foraj la Moreni și Runcu —

GUSTAȚI BEREA BRAGADIRU
și vă veți convinge că este cea mai bună.
Fabrica de spirt BRAGADIRU
este cea mai veche industrie românească și
produce spirtul cel mai rafinat.

Desideriu Stern

Intreprindere industrială de pădure

Biuro Central Oradea, Str. I. C. Brătianu, 1
Telefon 6-88, 66-35, 7-55

Fabrică de cherestea în Oradea-Mare, Venetia
și Bratca (Bihor), Cherestele de stejar, fag
și brad, lemne de foc, var ars, traverse.

IOSIPH KOMPASZ

ARADUL NOU

Depozit de fer, Vopsele, Uleiuri,
semințe și mașini**CEA MAI MARE FABRICĂ DE
CĂRAMIDĂ CU ABUR!**Tiglele sunt neîntrecute atât ce privește
calitatea cât și confectionarea.Dacă nu suntem reprezentați la D-voastră,
cereți imediat ofertă și mostra gratuit!
Economisați 40% lemn de construcție și
aveți un acoperiș de casă bun, frumos
— și ușor!„BOHN“ Jimbolia
(Zsombolya) Banat**EXPLOATAREA PADUREI**

„HĂLMAGIU“

„ARĂDANA“ Soc. Comercială și Industrială
E. FRAȚII SPIȚ

Producenți de lemne

Blouroul Central:

Arad, B-d. Regina Maria, 9

**FABRICA DE CARAMIDA
DIN DETA S. p. a.**

D E T A

Jud. TIMIȘ-TORONTAL

Fabrica de hârtie PETRIFALAU

Societate Anonimă

Petrifalau lângă Sebeșul-Săseșc

— JUDEȚUL SIBIU —

Fabricațiunea anuală:
5 milioane kilograme

Hârtie ministerială

Hârtie velină tip normal

Hârtie semi-velină

Hârtie de scris (concept)

Hârtie de tip nestimată

Hârtie specială

Fabrica de BERE ȘI MALT

Ca societate pe acțiuni din Sannicolau-Mare

Bere Salon blondă

Bere Poster, neagră

Specialități: Coroana specială
blondă

Fabricară și Malt.

„STEAUA ROMANIEI“

Societate Română de Asigurări

Direcțiunea Generală în București, Bd. Elisabeta, 19,

Direcțiunea regională pentru Bucovina și Bessarabia,
la Cernăuți Str. Templului, 4Sub-Direcțiunea pentru Transilvania și Banat, la Brașov
Str. Târgul Grăului, 4Reprezentanța generală pentru București
Bd. Elisabeta, 10 (proprietatea societății)

Agenții în toate orașele principale ale României Mari

Asigurări în ramurile: Incendiu, Accidente, Grindină,
Furt, Răspundere civilă. — Transport (maritime,
fluviale și terestre). — Asigurări asupra Vieții,
după cele mai ingenioase combinațiuni Pentru
informațiuni a se adresa Direcțiunii Generale în
Reprezentanței Generale în București, Str. Carol
No. 19, la Direcțiunea Regională Cernăuți, la
Sub-Direcțiunea Brașov și la toate agențiile,
Societății.**SECȚIUNEA PROECTARILOR**

Atelierul electric din Sibiu, S. P. A.

Se însărcinează cu următoarele lucrări necesitare
de pe urma construirii sau mării uzinelor elec-
trice prin forță hidroelectrică sau motori termici, a in-
stalațiunilor de forță mecanică de orice fel, de căi
ferate industriale și electrice, etc.

1. Cercetări preliminare, întocmirea de proiecte și de devize
estimative.
2. Calculări de exploatare și de rentabilitate.
3. Procurări de efecte.
4. Examinarea și darea avizului asupra
ofertelor prezentate.
5. Intocmirea contractelor de întreprindere și de garanție.
6. Supravegherea execuțiunii con-
strucțiunilor.
7. Examinarea lucrărilor cu ocaziunea recep-
țiunii definitive.
8. Examinarea de compturi generale a
situațiunilor definitive.

DE PE URMA INSTALAȚIUNILOR DEJA EXISTENTE:

1. Darea avizului și economizarea.
2. Controlul exploatării.

„NEGRU DE FUM“

Societate Anonimă Română

Dicosân martin

